

Täysistunto

Torstai 15.9.2016 klo 16.00—18.10

4. Lakialoite laeiksi perusopetuslain 13 §:n ja lukiolain 9 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 37/2016 vp Anna Kontula vas

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu

17.40 **Anna Kontula vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä elämäncatsomustiedon opetukseen pääsee ainoastaan oppilas, joka ei kuulu mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan tai joka tunnustaa sellaista uskoa, jota ei oppilaitoksessa opeteta. Tiettyyn kirkkoon tai uskonnolliseen yhteisöön kuuluminen ei kuitenkaan automaattisesti tarkoita sitä, että perhe tai opiskelija itse kannattaisivat myös tämän uskonnon kouluopetusta. Siksi oikeus valita oman uskonnon ja elämäncatsomustiedon väliltä tulisi ulottaa myös perusopetukseen ja lukiolaisiin. Valinnanvapautta puoltavat perustuslain uskonnon ja omantunnon vapaus sekä syrjimättömyys uskonnon ja vakaumuksen perusteella. Lakiesitys vahvistaisi lasten ja heidän perheidensä katsomuksellista autonomiaa ja varmistaisi uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluville saman valinnanvapauden kuin nykyisin on niihin kuulumattomilla.

Elämäncatsomustiedon valinta voi olla ensisijainen vaihtoehto esimerkiksi sellaisissa perheissä, joissa katsomuksellista yleissivistystä ja vertaiskeskusteluun painottuvaa metodologia pidetään oman uskonnon kouluopetusta tärkeämpänä. Samoin on perheitä, jotka omasta hengellisestä vakaumuksestaan huolimatta kannattavat kirkon ja valtion erottamista ja katsovat oman uskonnon opetuksen kuuluvan perheelle tai seurakunnalle. Lisäksi useimpien uskontojen piirissä on varsin paljon erilaisia opillisia käsityksiä, mikä osaltaan saattaa himmentää oman uskonnon opetuksen tarkoituksenmukaisuutta. Näissä tilanteissa perheillä on nykyjärjestelmässä kaksi vaihtoehtoa: joko he taipuvat laittamaan lapsensa uskonnonopetukseen, tai sitten vähintään toisen vanhemmista on erottava kirkosta yhdessä lapsen kanssa.

Arvoisa puhemies! Tilastojen mukaan Suomi käy parhaillaan mittavaa hengellistä muresta. Luterilaisten osuus väestöstä on sukupolvessa romahtanut kymmenisen prosenttia, mutta myös kirkkoon liittyjiä on huomattavan paljon. Liikkuvuus eri uskontojen ja uskonnottomuuden välillä on lisääntynyt. Myös suomalaisten uskon kohteet muuttuvat. Esimerkiksi Kirkon tutkimuskeskuksen raportin mukaan melkoinen osa luterilaisen kirkon jäsenistä kertoo uskovansa toisin kuin kirkko opettaa. Tällaisessa tilanteessa yhteiskunnan on viisasta pyrkiä rakenteisiin, jotka mieluummin tukevat ihmisten hengellistä etsintää eivä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2016 vp

kä aseta sille keinotekoisia esteitä. Ehdottamani lakimuutos tukee perheiden katsomuksellista autonomiaa. Se myös helpottaa johdonmukaisten oppisisältöjen tarjoamista lapsille silloinkin, kun vanhemmat vaihtavat uskontokunnan tilastokategoriasta toiseen kesken koulupolun.

Ensimmäisen version tästä aloitteesta kirjoitin jo lähes 15 vuotta sitten, kun oma esikoineni aloitteli ensimmäistä luokkaa. Silloin sen toi eduskunnan käsittelyyn silloinen kansanedustaja Marjatta Stenius-Kaukonen. Aloite sai tuolloin kannatusta, mutta keskustelussa käytettiin myös huolestuneita puheenvuoroja. Osa silloisista edustajista epäili, että perheiden valinnanvapaus johtaisi uskonnonopetuksen radikaaliin vähenemiseen suomalaiskouluissa. Oma arvioni kuitenkin on, että tällainen huoli on liioiteltu. Valtaosa uskontokuntiin kuuluvista perheistä pitää edelleen hyvänä, että koulu opettaa heidän lapsilleen oman uskonnon teologiset ja kulttuuriset perusteet. Sen sijaan yksittäisten lasten ja perheiden kohdalla valinnanvapaus voi kuitenkin olla merkittävä asia.

Lainmuutoksen myötä elämäntietomustieto saisi muutaman oppilaan lisää ja kirkko menettäisi ehkä muutaman jäsenen vähemmän, kun lapsen pääsy elämäntietomustiedon opetukseen ei enää riippuisi vanhemman uskontokunnasta. Tämä on tärkeää, sillä uskonnonvapaus toteutuu siellä, missä vähemmistö voi toimia enemmistöstä poikkeavalla tavalla.

17.44 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! En kovin usein edustaja Kontulan kanssa ole tässä salissa samaa mieltä ollut, mutta tällä kertaa ainakin varovasti olen samaa mieltä. Olen tähän asiaan törmännyt muutamien yhteydenottojen myötä. Itse kuulun luterilaiseen seurakuntaan ja olen käynyt uskonnonopetuksen, mutta opettajana tiedän myös niitä tapauksia, että perhe olisi halunnut valita elämäntietomustiedon ja se ei onnistunut. Ratkaisu heillä oli se, että he erosivat sitten kirkosta. Niin kuin edustaja Kontula toi esille, jos tämä voisi toimia myös sillä tavalla, että valinnan kirkkoon kuulumisesta voisi tehdä myöhemmin, se voisi tukea ihan hyvällä tavalla perheiden ja lasten valinnanvapautta.

Kaiken kaikkiaan tämä uskonnonopetuskysymys tulee kyllä olemaan isossa murroksessa tulevaisuudessa Suomessa. Tällä hetkellä se jo aiheuttaa monissa kaupungeissa isoja haasteita, kun eri uskontokuntiin kuuluvia on paljon, ja silloin tietysti kustannuksia syntyy näistä opetusryhmistä paljon. Pienissä kunnissa sitten taas tilanne on se, että yksittäiset oppilaat eivät saa oman uskonnon opetusta ja silloin he ohjautuvat tähän elämäntietomustietoon.

Minun mielestäni tämä on ihan tutkimisen arvoinen aloite. Toivon, että sivistysvaliokunta käy tästä keskustelun, ja toivon, että tämä osaltaan herättää sitä keskustelua, mihin suuntaan uskonnonopetusta Suomessa viedään ja mikä on se vastaus, millä tavalla pystymme tulevaisuudessa takaamaan hyvän ja laadukkaan uskonnonopetuksen kaikille oppilaille.

17.46 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kontulan lakialoitteessa esitetään perusopetuslakia ja lukiolakia muutettavaksi siten, että vapaus valita joko elämäntietomustiedon tai uskonnon opetus koskee jokaista oppilasta uskonnollisen yhdiskunnan jäsenyydestä riippumatta.

Voimassa olevan lain mukaan opetuksen järjestäjä on velvollinen järjestämään sen Suomessa rekisteröidyn uskonnollisen yhdiskunnan mukaista uskonnonopetusta, johon oppilaiden enemmistö kuuluu. Tähän opetukseen voivat osallistua huoltajan pyynnöstä myös

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2016 vp

muihin uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluvat tai niihin kuulumattomat oppilaat. Perinteisesti Suomessa enemmistö oppilaista kuuluu pääsääntöisesti evankelisluterilaiseen seurakuntaan. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita, kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Tärkeitä sisältöjä ovat myös ihmisoi-keusetiikka, YK:n lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Nämä ovat asioita, jotka ovat varmaankin hyväksi kaikille uskontoon tai uskonnottomuuteen katsomatta ja hyvää elämäntutkimusopetusta jokaiselle.

Evankelisluterilaisen uskonnon opetus kouluissa on muuttunut hyvin paljon maailman muuttuessa. Voimassa olevan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan koulun uskonnonopetukseen sisältyy nykyiselläänkin laaja katsomuksellinen yleissivistys uskonnonopetukseen, uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppilaita rohkaistaan myös pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä ja kannustetaan uskonnoista keskusteluun sekä omien näkemysten perusteluun. Mutta kun ajattelen, että meidän Suomi on kristitty maa ja monet ihmiset pitävät itseään kristittyinä, niin meillä ovat ne perinteiset asiat, joita meidän pitäisi tulla vaalimaan edelleenkin. Yhtenä: joulujuhla tuntuu aika surkealta, jolle siellä tämä "Enkeli taivaan" kuulu, tai jos kevätjuhlassa ei kuulu suvivirsi. Koulu voi järjestää myös uskonnollisia tilaisuuksia, kuten jumalanpalveluksia ja uskonnollisia päivänavauksia, tai sisällyttää erilaisia uskonnollisia toimituksia ja myös monessa paikassa ruokarukouksia. Tällaiset tilaisuudet ja toimitukset ovat uskonnon harjoittamista, ja perustuslain mukaan kukaan ei ole velvollinen osallistumaan omantuntonsa vastaisesti uskonnon harjoittamiseen. Oppilaan huoltaja usein ilmoittaa, osallistuuko oppilas näihin tilaisuuksiin vai ei.

Arvoisa puhemies! Kristillinen kasvatus kuuluu perinteisesti suomalaiseen opetukseen, mutta siihen ei ole tänä päivänä kenenkään siis pakko osallistua. Opetuksen järjestäjällä on velvollisuus opettaa myös muuta uskontoa tai elämäntutkimustietoa, jos niiden opetukseen osallistuvia oppilaita on vähintään kolme. Huoltajan pyynnöstä uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluvalla oppilaalla, jolle ei järjestetä hänen oman uskontonsa opetusta ja joka ei osallistu oppilaiden enemmistön uskonnonopetukseen, opetetaan elämäntutkimustietoa.

Näinä vuosina ja vuosikymmeninä on tullut itse seurattua lasten ja nuorten uskonnon oppikirjoja. Niissä annetaan hyvin laajaan elämäntutkimukseen ohjaavat tiedot. Näin ollen tämä lakiesitys on mielestäni tarpeeton, ja toivon, että tämä ei tulisi hyväksytyksi, ja juuri sen tähden, että ainakin minä pidän hyvin tärkeänä, että maassamme vielä on tätä kristillistä kasvatusta ihan vauvoista eläkeikään saakka. Mutta jokaisella on tietysti oikeus ja velvollisuus tehdä näitä aloitteita.

17.51 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kontulan lakialoite valinnanvapauden lisäämiseksi uskonnon ja elämäntutkimustiedon välillä on mielestäni looginen ja kannatettava. Erityisesti se toisi parannuksen nykytilaan, jonka voidaan tulkita kohtelevan ihmisiä eriarvoisesti.

Aikaamme leimaa kenties enemmän kuin koskaan tarve tietoon ja ymmärrykseen, joka liittyy erilaisiin maailmantutkimuksiin ja uskonnollisiin näkökulmiin. Aivan yhtä tärkeää on dialogi ja sen ymmärtäminen, miksi toiset ja me ajattelemme niin kuin ajattelemme, kuin toisten mielipiteiden ja erilaisuuden kunnioittaminen siis, paitsi uskontojen välillä, niiden sisällä, myös suhteessa esimerkiksi uskonnottomiin ihmisiin, joita on kasvava määrä Suomessakin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2016 vp

Olisinkin valmis viemään tämän ajattelun vielä hieman pidemmälle ja korvaamaan sekä uskonnon että elämäntiedon opetuksen kouluissa yhteisellä yleisellä katsomusaineella, josta jokainen saisi tarvittavat eväät erilaisten johtopäätösten vetämiseen siitä, mikä se oma henkilökohtainen henkinen, filosofinen tai uskonnollinen polku sitten olisi. Tämä ajatus yhteiseen katsomusaineeseen siirtymisestä toimisi myös osana normipurkua, koska tällä hetkellä me opetamme jossain määrin päällekkäisiä asioita eri aineissa. Lisäksi on melko haastavaa tarjota uskonnonopetusta eri uskontojen edustajille esimerkiksi pienemmillä paikkakunnilla. Yhteinen katsomusaine mahdollistaisi paremman dialogin. Mutta koska asiat etenevät yleensä asteittain, niin katsoisin, että edustaja Kontulan esitys on tässä vaiheessa erinomainen askel hyvään suuntaan.

17.53 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä edustaja Kontulan tekemä lakialoite toimii kyllä erinomaisena keskustelunavauksena siihen, miten uskonnon rooli yhteiskunnassa tulevaisuudessa jäsentyy. Nykyinen opetussuunnitelman linjaus on mielestäni hyvä ja toimiva ja opetussuunnitelman perusteissa määritellyt tavoitteet toimivat myös hyvin tässä moniarvoisessa yhteiskunnassa, jossa uskontojen määrä ja erilaisten uskontojen harjoittajienkin määrä jatkuvasti lisääntyy. Koulun uskonnonopetus on laajaa peruspaaneutumista eri uskontoihin ja niihin perehtymistä, ja siellä saa hyvin laajan tiedon siitä, minkälaisia uskontoja maailmassa on. Joitakin vuosia sitten luovuimme tästä tunnustuksellisuudesta, mikä toi ehkä sitten uskonnonopetukseen sitä väljyyttä, että ei tarvinnut uskoa johonkin vaan enemmänkin kuvattiin sitä, millaisia uskomusjärjestelmiä maailmassa on.

Yhteiskuntatutkijat ovat sitä mieltä, että tulevaisuudessa uskontolukutaito on yhteiskuntarauhan kannalta kaikista merkittävimpiä asioita, ja olen tässä heidän kanssaan kyllä samaa mieltä. En usko, että tämä edustaja Kontulan tekemä lakialoite menestyy, mutta minusta se toimii hyvänä keskustelunavauksena, ja kannatan itse kyllä nykyistä järjestelmää. Mutta tunnustettava on, että tälle vuoropuhelulle eri uskontojen välillä tulisi myös koulussa luoda enemmän puitteita ja mahdollisuuksia, jotta sitten tämä suomalainen tapa ja sivistyksen kautta syntynyt yhteiskuntarauha olisi täällä kaikin tavoin yhä edelleenkin toteutuksessa.

17.55 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Kontulan lakialoite on kyllä todellakin hyvä avaus keskustelulle uskonnonopetuksen merkityksestä, suunnasta ja myöskin opetuksen järjestelyistä. Nimittäin voimassa olevan lain määräys kolmesta oppilaasta ja huoltajan pyynnöstä järjestää muun uskonnon opetusta on joskus hyvin haasteellinen — erityisesti opetuksen järjestäjille, joilla on paljon pieniä kouluja, jotka ovat hyvin etäällä toisistaan. Opettajan löytäminen on usein se iso haaste. Kelpoisuuden omaavaa muuta kuin valtauskonnon opettajaa ei ole helppo löytää pienillä tuntimäärillä. Monen eri uskonnon tuntien järjestäminen ei ole siis vain isojen kaupunkien opetuksen järjestäjien kontolla, vaan myös pienissä kunnissa saattaa olla eri uskontoja elämäntiedon lisäksi. Yhden oppilaan ryhmän opettaminen ei ole tarkoituksenmukaista, ei oppilaan eikä opetuksen tavoitteen kannalta, ja olisi syytä pohtia tässä samassa yhteydessä, pitäisikö muuttaa lakia uskonnonopettamisen kohdalla siten, että lähtökohtana olisikin oppilaaksiottoalue eikä opetuksen järjestäjä, tai vaihtoehtoisesti sitten pohtia, nostaisimmeko oppilasmäärän kolmen oppilaan sijasta huomattavasti korkeammalle.

Tähän lakialoitteeseen palatakseni kieltämättä on mielessäni useitakin sellaisia tilanteita, joissa huoltajien on ollut hyvin vaikea ymmärtää lain tarkoitusta siinä tilanteessa, kun

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2016 vp

he esimerkiksi evankelisluterilaisen kirkon jäsenenä olisivat halunneet lapsensa elämänsomustiedon opetukseen, mutta se ei ole ollut mahdollista, kun taas kirkkoon kuulumaton on voinut tulla uskonnonopetukseen, vaikka koulussa on tarjolla elämänsomustiedon opetusta. Toisella mahdollisuus valita, toisella ei. Toivon, että keskustelu tästä asiasta jatkuu.

17.57 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kun mietitään sitä, että minkä tähden kirkkoon kuuluvan lapsen tulee osallistua uskonnonopetukseen, niin sieltä taustalta löytyy YK:n sopimus, jossa taataan se, että vanhemmat saavat antaa lapsellensa oman uskonsa mukaisen opetuksen, eli heillä on oikeus varmistaa se, että lapset saavat sen uskonnon opetusta, jota he itse edustavat, joka on heidän oma vakaumuksensa. Ja tältä pohjalta tämä suomalainen kouluopetus uskonnonopetuksessa lähtee muotoutumaan. Jos vanhemmat eroavat kirkosta, niin lapsihan ei automaattisesti silloin eroa kirkosta, vaan alle 12-vuotiaasta lapsesta on tehtävä erillinen eroilmoitus, sitten taas 12—14-vuotiaan kohdalla myös lapsen omaa näkemystä asiasta kysytään, ja 15—17-vuotiaan kohdalla tilanne on se, että lapsi tai nuori voi itse erota kirkosta ja siinä tapauksessa taas vanhempien suostumusta tähän asiaan pyydetään. Eli tällä tavalla on haluttu varmistaa tätä YK:n sopimusten pohjalta tulevaa vanhempien oikeutta antaa oman vakaumuksensa mukainen opetus omalle jälkikasvulle, ja siitä tämä asetelma lähtee.

Se on totta, että tänä päivänä me tässä yhteiskunnassa tarvitsemme pikemminkin enemmän tätä uskontojen lukutaitoa, ja monesti olen ajatellut, että se on vähän samalla tavalla kuin kielten opiskelussa, että kun oppii oman äidinkielen ja sen rakenteet, niin sitten on helpompi oppia vieraita kieliä. Ja oman uskonnon opetushan lähtee meillä Suomessa koululaitoksessa juuri siitä, että omalle ikäkaudelle sopivalla tavalla ne oman uskonnon perusteet tulevat tutuiksi, jolloinka on helppo sitten myöskin oppia muita maailman uskontoja. Siinä mielessä pidän tätä suomalaista järjestelmää hyvänä enkä toivo, että siitä ollaan luopumassa.

17.59 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Aivan alkuun toteaisin edustaja Mäkipäälle, että tässä aloitteessahan ei nyt käsitellä jouluenkeleitä tai suvivirttä vaan pyritään takaamaan uskontokuntaan kuuluville yhtäläinen valinnanvapaus suhteessa niihin perheisiin, jotka eivät kuulu mihinkään uskontokuntaan tai kuuluvat niin pieneen uskontokuntaan, että heidän kohdallaan tehdään erityisjärjestelyitä. Ja minä en näe, että tällainen ajatus on kristillisen tradition vastaista vaan pikemminkin hyvin linjassa kristinuskon keskeisten opettajien keskeisten ajatusten kanssa ihan sieltä ensimmäisestä vapaasta valinnasta ja sen seurauksien kantamisesta lähtien.

Edustaja Essayah toi esiin YK-sopimuksen ja vanhempien oikeuden opettaa omaa uskontoaan lapsilleen. Tämähän on vähän eri asia kuin se, onko vanhempien pakko laittaa lapsensa oman uskontokuntansa päälinjaa noudattavaan opetukseen koulussa. Ne ovat kaksi eri asiaa, ja missään YK-sopimuksissa ei ensinnäkään edellytetä, että uskontoa tulisi opettaa kouluissa, ja vielä vähemmän siellä edellytetään, että vanhempien tahdon vastaisesti lapselle tulisi opettaa jotakin tiettyä uskontoa pelkästään sen takia, että lapsi ja vanhemmat sattuvat kuulumaan tiettyyn uskonnolliseen kategoriaan. Tällaista mikään YK-sopimus ei suojaa.

Minä itse tunnen vakaumuksellisia kristittyjä, joille uskon ja oman seurakunnan erillisyyks maallisesta vallasta on vakaumuksellinen ja omantunnonkysymys ja jotka siitä huoli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2016 vp

matta, että saattavat uskoa hyvinkin samalla tavoin kuin meidän luterilaisen kirkon päälinja, kokevat tästä syystä ongelmalliseksi laittaa lapsensa valtiovallan tarjoamaan uskonnon-opetukseen. Toisaalta tiedän sellaisia perheitä, joissa kylläkin kuulutaan kirkkoon mutta se, että lapsi saa mahdollisimman laadukasta opetusta, nähdään tärkeämpänä asiana kuin se, että koulu tarjoaa nimenomaan oman uskonnon opetusta, ja priorisoidaan elämäntietomustiedon ryhmät sen takia, että ne ovat yleensä kooltaan pienempiä ja niissä on mahdollisuus sellaiseen vertaiskeskusteluun, jota meidän isot kouluryhmät eivät juurikaan, perusopetuspuolella varsinkaan, tarjoa ja joka sitä kautta opettaa sellaisia keskustelutaitoja, joita esimerkiksi kansanedustajan työssä sitten myöhemmin kovasti tarvitaan.

Edustaja Parviaiselle toteaisin, että itse epäilen, että pelkästään jo taloudelliset paineet tulevat johtamaan siihen, että me siirrymme jossain vaiheessa yhteiseen katsomusaineeseen. Minä en pidä sitä huonona kehityksenä. Erillinen oman uskonnon opetus on vähän samantyyppinen ajatus kuin jos meillä yhteiskuntaoppia opetettaisiin niin, että kun lapset tulevat kouluun, niin kysyttäisiin, että ovatko vanhemmat nyt kokoomuksen vaiko vasemmistoliiton jäseniä, ja sitten lapset jaettaisiin ryhmiin tällä perusteella ja vasemmistoliittolaisille opetettaisiin sitten Marxin pohjalta sitä suomalaisen yhteiskunnan tuntemusta ja niille kokoomuslaisille vaikkapa Adam Smithin pohjalta.

Kuten edustaja Laukkanen totesi, uskontolukutaito on jatkossa entistä tärkeämpi taito, ja sen takia minä olen iloinen, että sen painoa sekä kaikkien oman uskonnon opetussuunnitelmien että myös elämäntietomustiedon piirissä on parannettu, ja uskon, että tämä uskontolukutaito ehkä kehittyisi parhaiten silloin, jos meille syntyisi ryhmiä, joissa eri uskontotoustoista tulevat lapset ja nuoret keskustelisivat keskenään ja pääsisivät tutustumaan toistensa katsomuksellisiin lähtökohtiin. Mutta niin kauan kuin me emme ole vielä kovin lähellä yhteistä katsomusainetta, minun mielestäni se, että lapsilla ja perheillä on yhtäläinen valinnanvapaus, on pelkästään loogista ja reilua.

18.04 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Vielä yhden näkökulman nostaisin tässä, ja sehän on se, että lapsihan ei kouluun tullessaan pohdi, mitä uskontoa hän mahdollisesti edustaa tai kannattaa. Hän pikemminkin ehkä pohtii, mihin hän uskoo, ja se on minusta tässä keskustelussa hyvin merkittävä osa, niin kuin edustaja Essayah hyvin nosti esiin, että on haluttu taata vanhempien oikeus päättää, missä ja minkälaisessa uskonnon-opetuksessa heidän lapsensa on.

Viime vuosikymmenten aikana Suomeen on syntynyt erilaisia maailmankatsomuksellisia kouluja, ja näistä voimakkaimmin kasvaneita ovat kristilliset koulut, joita on tällä hetkellä jo 15, ja uusia on syntymässä. Näiden koulujen syntymisen taustalla on se, että tämä maallistumiskehitys on niin nopeaa, ja tämä tarve ikään kuin luopua siitä, että lapset tai nuoret uskoisivat johonkin, on siellä taustalla, sen heikentäminen, ja siksi näitä maailmankatsomuksellisia kouluja syntyy. Pidän tätäkin tärkeänä, että Suomi on vapaa maa ja niille on myös tilaa syntyä.

18.05 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Vielä haluan varmistaa, että edustaja Kontulalle ei jäänyt väärää käsitystä: en todellakaan ole ymmärtänyt YK:n sopimuksia niin, että ne velvoittaisivat Suomen järjestämään uskonnonopetusta, vaan nimenomaan niissä annetaan se oikeus vanhemmille opettaa oman uskontonsa mukaista vakaumusta myöskin lapsille. Ja sitten taas meillä Suomessa puolestaan — kun meillä sitten opetussuunnitelmissa lähdetään siitä, että meillä on tarjolla uskonnonopetusta — on lähdetty siitä, että jos kerran

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2016 vp

ihmiset uskonnonvapauden vallitessa tässä maassa kuuluvat johonkin uskonnolliseen yhdyskuntaan, niin on tietysti se lähtökohtaolettamus, että sen uskontokunnan mukaista opetusta sitten niille lapsille halutaan antaa. Ja ehkä Suomessa tämä, voisiko sanoa, meidän kansankirkon luonne jollakin tavalla sitten hämärtää. Teidänkin puheenvuorossanne tuli esille, totesitte, että on paljon ihmisiä, jotka sanovat, että kuulun kirkkoon mutten usko niin kuin kirkko opettaa, tai jotain vastaavaa. Tietenkin tämäntyyppisissä kysymyksissä sitten pitää miettiä, onko jäsenyys siinä yhdyskunnassa se paras mahdollinen tapa toteuttaa omaa vakaumusta, jos sitten se oma vakaumus on paljonkin ristiriidassa sen uskonnollisen yhdyskunnan oppien kanssa.

Tietenkin sitten, kun puhutaan tästä yleisestä etiikan opetuksesta, jota jotkut pitävät tavoitteena, uskontohan on paljon muutakin kuin vain pelkkää etiikkaa. Esimerkiksi valtauskonnoissa siihen yleensä liittyy käsitys esimerkiksi synnistä, käsitys kuolemasta, käsitys armosta, pelastuksesta, hyvin erilaisia tämäntyyppisiä, voisiko sanoa, uskonnollista lukutaitoa tarvitsevia käsitteitä, ja siinä, miten eri uskonnot näitä asioita tuovat esille ja opettavat, on minun mielestäni äärimmäisen tärkeää, että lapsi oppii siinä omassa, tutussa uskonnollisessa kontekstissa niitten käsitteitten sisällön. Hänen on sitten helpompi esimerkiksi vieraita uskontoja opetella, joita meillä Suomessa kouluopetuksessa erinomaisen hyvin tuodaan esille, kun käydään esimerkiksi (Puhemies koputtaa) vieraitten uskontojen sisältöä läpi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Jos edustaja haluaa jatkaa, pyydän siirtymään puhujapöytäntöön.

18.07 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Ei tarvitse katsoa kuin viimeistä Kirkko ja kaupunki -lehteä nähdäkseen, että jopa kristillisen luterilaisuuden mainstreamin sisällä on paljon hyvin toisistaan poikkeavia käsityksiä aivan uskon peruskysymyksistä. Uskonto on aina sosiaalista, ja sen takia minä ymmärrän, että ihmisillä voi olla vankka halu kuulua kirkkoon ja olla uskonnollisen yhteisönsä jäseniä siitä huolimatta, että he jossakin teologiassa kysymyksessä taikka jossakin perustavassa kohtaa ovat sen mainstreamin kanssa eri mieltä ja haluavat lapselleen erilaista opetusta — tähänhän nämä kristilliset koulutkin perustuvat.

Edustaja Laukkaselle minä nyt vielä haluaisin varmistaa, kun hän tässä puolustaa vanhempien oikeutta päättää: Nimenomaan sitä minäkin tässä puolustan, että vanhemmat voisivat sen vakaumuksensa mukaisesti päättää sen, mikä on se oppisisältö, jonka heidän lapsensa saavat. Nyt se toteutuu monen vanhemman kohdalla ainoastaan sillä ehdolla, että hän eroaa itse kirkosta eli astuu ulos siitä kotiseurakunnastaan, koti- uskonnollisesta yhteisöstään, joka saattaa olla hänelle hyvinkin arvokas hengellinen viitekehys, ja se on minusta aika kova hinta — varsinkin kun kaikki lapset, kaikki perheet, kaikki vanhemmat eivät joudu samanlaista hintaa maksamaan.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.